FITXA IDENTIFICATIVA

Dades de l'Assignatura

Codi	34377
Nom	Gestió i administració dels serveis de salut
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2012 - 2013

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1200 - Grau d'Infermeria	Facultat d'Infermeria i Podologia	2	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1200 - Grau d'Infermeria	15 - Salud pública y enfermería comunitaria	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
CAMAÑO PUIG, RAMON	125 - Infermeria
MERELLES TORMO, ANTONIO	125 - Infermeria
SANCHEZ GARCIA, ANA MARIA	125 - Infermeria

RESUM

L'assignatura «Gestió i Administració dels Serveis de Salut», forma part de la matèria «Salut Pública i Infermeria Comunitària», segons el Document de Verificació del títol de Grau en Infermeria per la Universitat de València.

L'administració de serveis de salut, o administració sanitària, és una de les disciplines de la Salut Pública que ha incorporat les tècniques de gestió científica dels serveis sanitaris. Constituïx la ciència social i tècnica relacionada amb la planificació, organització, direcció i control dels serveis i programes de salut, mitjançant sistemes permanents de garantia de qualitat i seguretat. La seva funció és la integració eficient i efectiva dels recursos humans, físics i econòmics per a assolir una atenció òptima de serveis de salut a la ciutadania.

Pels sabers, mètodes i tècniques que aporta, l'assignatura es considera transversal a totes les matèries i assignatures que constituïxen el mòdul 2 «Ciències de la Infermeria». A més, per la seva aplicació

pràctica, es converteix en l'eix vertebrador de la matèria «Pràctiques integrades en l'Àrea/Departament de Salut», atès que en ella l'alumnat es capacitarà per a exercitar la pràctica professional, actuant en els processos i seguint els procediments de gestió de qualitat i seguretat que ha de realitzar una/un infermera/o generalista en les institucions sanitàries que brinda el Sistema Nacional de Salut i Dependència a la ciutadania, segons els diferents nivells d'atenció soci-sanitària.

La justificació de l'assignatura en el pla d'estudis queda clarament reflectida en el Document de Verificació abans esmentat, on es defineix el perfil professional del Graduat/a en Infermeria de la següent manera:

«Les infermeres i infermers participen en les activitats de planificació organització i control, encaminades a cobrir els objectius traçats en l'equip de salut. Exerciten les activitats pròpies de l'administració dels serveis d'infermeria, mitjançant l'elaboració de protocols i procediments, les tasques de supervisió, l'establiment d'indicadors i complimentació de registres dintre del sistema d'informació sanitària. Dissenyen estratègies dirigides al control de la qualitat de l'atenció dels serveis d'infermeria.

Les infermeres i els infermers participen en la formació continuada dels propis professionals i en la formació dels estudiants, donant suport la difusió i intercanvi de coneixements i experiències entre els serveis de salut i els centres docents universitaris. Igualment, poden realitzar tasques d'investigació documental i de camp que contribueixin a orientar i enriquir la seva pràctica professional, així com iniciar, desenvolupar i participar en programes i projectes d'investigació tant en el nivell d'anàlisi subindividual, individual i poblacional».

En el Document de Verificació s'aposta per un enfocament dels ensenyaments que serveixi per a donar resposta a la complexitat actual dels serveis de salut, atès que cada vegada més es requereix de professionals d'infermeria competents per a manejar informacions complexes, utilitzar les noves tecnologies i donar suport eficaçment la gestió de la qualitat i la seguretat del pacient, així com involucrar-se en la investigació per a la millora dels sistemes i serveis de salut.

En el pla d'estudis l'assignatura de «Gestió i Administració dels Serveis de Salut» és, precisament, l'encarregada d'abordar dita comesa, incorporant-se en el programa les recomanacions de la «Agència de Qualitat del Sistema Nacional de Salut», i del «Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat», en les seves accions proposades en el Pla de Qualitat. A més, d'acord amb la normativa vigent, s'ha incorporat la perspectiva de gènere, que es considera fonamental per les aportacions al coneixement i a la pràctica de la Infermeria, en la societat actual. En aquest sentit, s'ha constatat que hi ha un biaix de gènere en l'atenció sanitària, quant al diagnòstic i tractament de problemes de salut, i davant l'escolta del malestar i manifestacions de la malaltia. També existeixen desigualtats en l'ús dels serveis i estratègies terapèutiques. L'equitat de gènere en salut requereix que homes i dones siguin tractats igual quan tenen necessitats comunes, i que les seves diferències s'aborden de manera diferenciada. Això ha de tenir-se en compte en tot el procés de planificació i prestació de serveis, en tots els àmbits i nivells. És necessari que les evidències científiques en aquest aspecte siguin donades a conèixer al Graduat/a en Infermeria principalment per dues raons: una com professional que atén les demandes i necessitats de la població i altra perquè prengui consciència com col.lectiu que treballa en el sector salut.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Per a un millor aprofitament de l'assignatura es recomana que l'alumnat haja cursat les següents assignatures:
- Assignatures pròpies de la matèria: Salut Pública. Infermeria Comunitària.
- Altres assignatures del mòdul 2 «Ciències de la Infermeria»: Bases històriques, epistemològiques i ètiques de la disciplina infermera. Infermeria Médico-Quirúrgica-I.
- Assignatures del mòdul 1 «Formació bàsica comuna»: Sociologia, gènere i salut. Farmacologia.

COMPETÈNCIES

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

UNITAT TEMÀTICA 1: SISTEMES ECONÒMICS I SOCIALS

1. Identificar els elements bàsics i objectius d'un sistema econòmic.
2. Analitzar els canvis que s'han produït en el model d'empresa capitalista i les conseqüències socials i econòmiques.
3. Definir el concepte de benestar social i analitzar la seva relació amb la intervenció de l'Estat en les societats avançades,
4. Analitzar els fonaments ideològics, polítics, socials i econòmics de l'Estat de benestar.
5. Conèixer la situació de salut en el món i la influència que el procés de globalització econòmica exerceix en la mateixa.

UNITAT TEMÀTICA 2: POLÍTICA SOCIAL I MODELS SANITARIS

1. Conèixer les directrius que emanen dels organismes internacionals en matèria de desenvolupament social, econòmic i sanitari.
2. Identificar les polítiques de salut predominants que donen suport als processos de reforma del sector salut.
3. Sintetitzar les característiques fonamentals dels principals models sanitaris dels països del nostre entorn.
4. Conèixer les principals característiques de l'estructura i funcionament de l'actual sistema sanitari espanyol.
5. Relacionar com un model sanitari determina l'organització dels serveis d'Infermeria i la seva pràctica professional.
6. Debatre sobre reformes dels sistemes sanitaris públics, amb especial referència a Espanya i les reformes en curs dels països del seu entorn.

UNITAT TEMÀTICA 3: ECONOMIA DE LA SALUT

1. Conèixer els principis bàsics de l'economia en general i de l'economia de la salut en particular.
2. Relacionar el desenvolupament econòmic amb la salut de les poblacions i els serveis sanitaris.
3. Familiaritzar-se amb els factors determinants de la despesa sanitària i els aspectes rellevants de les polítiques de salut.
4. Conèixer els elements que intervenen en el mercat sanitari i les seves particularitats de funcionament.
5. Interpretar els conceptes de finançament, assegurament, provisió, anàlisi de cost/efectivitat, anàlisi de cost/benefici, distribució de recursos, etc., per tal de millorar l'eficàcia, eficiència i productivitat de les institucions sanitàries.

UNITAT TEMÀTICA 4: GESTIÓ DELS SERVEIS DE SALUT

1. Identificar les etapes del procés administratiu, i analitzar els diferents elements que l'integren.
2. Conèixer els models teòrics de les organitzacions i la seva evolució històrica, i la seva influència en l'organització dels serveis de salut.
3. Aprendre la metodologia de la planificació estratègica i utilitzar les seues eines per a la gestió dels serveis de salut a partir de dades demogràfiques i epidemiològiques i en funció de les necessitats de la població.
4. Conèixer els principis bàsics i de funcionament del Sistema d'Informació Sanitària, i familiaritzar-se amb la tecnologia que facilita el seu maneig.
5. Conèixer i manejar les fonts d'informació i els sistemes de registres utilitzats en les diverses institucions sanitàries de l'Àrea/Departament de Salut.
6. Utilitzar i interpretar els indicadors de gestió dels serveis, i de gestió de la qualitat i la seguretat.
7. Conèixer els elements claus que intervenen en el desenvolupament de la cultura organitzacional.
8. Adquirir coneixements per a l'exercici del lideratge i la comunicació en les organitzacions.
9. Analitzar els elements que formen part de la gestió estratègica i operacional en el context de canvi dels recursos humans de salut.
10. Reconèixer i explicar el rol i la importància que complixen els recursos humans en l'èxit de les organitzacions.
11. Justificar la importància del treball en equip i proposar estratègies per a promoure'l en les institucions soci-sanitàries.
12. Analitzar les variables i dimensions del clima organitzacional i la seva repercussió en el treball en equip.
13. Aplicar metodologies, tècniques i procediments per a l'avaluació del desempenyorament laboral.
14. Proposar un pla de formació continuada que millore una atenció d'infermeria basada en els principis de seguretat del pacient.

UNITAT TEMÀTICA 5: QUALITAT I SEGURETAT EN L'ATENCIÓ A LA SALUT

1. Reconèixer la importància de la seguretat del pacient en la qualitat de l'atenció a la salut.
2. Conèixer la família de normes ISO de gestió de la qualitat i les metodologies per a implantar la millora contínua i el model d'excel.lència empresarial EFQM.
3. Identificar errors i fallades que apareixen en situacions de la pràctica clínica.
4. Manejar la terminologia i la taxonomia relacionada amb la seguretat del pacient.
5. Descriure els diferents tipus d'estudis epidemiològics dissenyats per a l'estudi dels successos adversos.
6. Comparar els sistemes de vigilància i control amb els sistemes de notificació de successos adversos.
7. Classificar les activitats de millora de la seguretat del pacient.
8. Descriure els components essencials de la cultura de la qualitat i la seguretat en els centres sanitaris.

9. Identificar els components del risc clínic i elaborar plans de control del mateix.
10. Descriure els trets que caracteritzen un succés sentinella.
11. Conèixer la metodologia per a l'anàlisi d'avaluació dels riscos (AMFE, ACR).
12. Utilitzar les Guies de Pràctica Clínica per a reforçar les estratègies de salut de seguretat del pacient.
13. Enumerar i comentar els trets professionals que els i les pacients esperen d'Infermeria.
14. Comprendre el rol que tenen els i les pacients en la prevenció d'errors i la millora de la qualitat.
15. Plantejar línies d'investigació que permetin la millora contínua de la qualitat i seguretat del pacient en la prestació dels serveis d'Infermeria.
16. Conèixer les claus de la gestió integrada dels sistemes de qualitat, la prevenció de riscos laborals i el pla de gestió dels residus sanitaris.
17. Conèixer els mètodes per a avaluar les condicions de treball.
18. Conèixer la metodologia per al disseny i implantació dels plans d'emergència i autoprotecció.
19. Identificar les actuacions a seguir per al control de les situacions d'emergència, tant per desastres naturals com no naturals, en un entorn laboral i en la comunitat.
20. Enumerar els procediments, processos i activitats per a la gestió integral de residus hospitalaris i similars.
21. Comentar els principals problemes amb els quals s'enfronta la pràctica del periodisme científic en l'actualitat.
22. Detectar els principals problemes de les notícies científiques que es difonen diàriament en els diferents mitjans de comunicació.
23. Utilitzar les eines disponibles per a valorar críticament la qualitat de l'activitat científica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

0. PRESENTACIÓ DE L'ASSIGNATURA

Suposa un primer contacte amb les i els estudiants. En les dues primeres hores de curs s'aprofitarà per a donar a conèixer i comentar en la classe els següents punts:

1. El programa teòric i pràctic de l'assignatura.
2. Les competències i resultats d'aprenentatge que es pretén aconseguir durant el quadrimestre.
3. Les estratègies d'ensenyament-aprenentatge (mètodes actius).
4. El mètode d'avaluació.

A més, es procedirà a la realització de l'avaluació diagnòstica de l'alumnat.

1. SISTEMES ECONÒMICS I SOCIALS

Tema 1: Sistemes econòmics i socials. Concepte de sistema econòmic. Sistema econòmic capitalista. Desenvolupament històric. El liberalisme i la ideologia liberal. L'economia socialista: corrents de pensament que expliquen el fenomen econòmic. La manera de producció. Objectius del sistema econòmic.

Tema 2: Economia de mercat i capitalisme. Característiques i institucions de l'empresa capitalista. Un poc d'història de l'empresa capitalista. L'organització científica del treball: el model taylorista-fordista. Conseqüències socials i econòmiques. Les dificultats de l'empresa capitalista: la crisi de 1929 i el

període d'entre-guerres. L'empresa multinacional i la internacionalització de l'economia. Canvis en l'empresa. El model de la nova empresa. Canvis en el procés de treball.

Tema 3: Models d'Estat. (Estat i economia de mercat). Origen de l'Estat modern. Estat liberal i la democràcia representativa. Característiques i principis de l'Estat liberal de dret. El pas de l'Estat liberal a l'Estat democràtic i la igualtat.

Tema 4: Concepte actual d'Estat: L'Estat de Benestar. Concepte actual d'Estat. Elements constitutius de l'Estat. Paper de l'Estat en l'activitat econòmica. Planificació com funció d'Estat. Tipus d'intervenció econòmica. L'Estat de benestar.

Tema 5: Globalització i Salut. Desigualtats en salut. Globalització o mundialització com causa de les diferències mundials en els nivells socioeconòmics. Organitzacions econòmiques internacionals. Ajustaments estructurals, pobresa i desigualtat. Els grups de risc davant la desigualtat.

2. POLÍTICA SOCIAL I MODELS SANITARIS

Tema 6: Política social i sanitària. Concepte. Política social en les Estratègies Nacionals de Desenvolupament. Instruments per al desenvolupament social: ocupació i treball digne, educació, salut, protecció social i cohesió social. Comparativa dels models socials. La política sanitària com element de l'Estat de benestar. El sistema de salut com part del sistema de desenvolupament.

Tema 7: Sistemes sanitaris i les reformes sanitàries. Els sistemes sanitaris i el context en el qual es desenvolupen els principals models sanitaris: Bismarck, Beveridge i modelo Friedman o de lliure mercat. Característiques de cada model quant a finançament, organització, recursos, funcionament i prestació de serveis. La crisi dels sistemes sanitaris en el context de la crisi de l'Estat de benestar. Les reformes sanitàries i els problemes dels sistemes sanitaris actuals.

Tema 8: Sistema sanitari espanyol. La reforma sanitària. Evolució històrica de la sanitat espanyola i la repercussió en la carrera i professió d'Infermeria. La Llei General de Sanitat i el Sistema Nacional de Salut. La descentralització i l'organització dels serveis sanitaris: atenció primària, atenció especialitzada i salut pública. El Consell Interterritorial de Salut. Els Consells de Salut i participació ciutadana. La reforma sanitària a Espanya: L'informe Abril. La Comissió parlamentària per a la modernització del SNS. El futur del Sistema Nacional de Salut. La llei de Cohesió i Qualitat del Sistema Nacional de Salut, de 2003. Propostes de reforma. Valoració de les reformes sanitàries en curs.

Tema 9: Reformulació de les estratègies de salut per a tots: model sanitari basat en la salut pública. L'estratègia Salut XXI de la OMS. L'atenció primària més necessària que mai. Línies generals d'actuació. Principis i característiques del model sanitari basat en la salut pública.

3. ECONOMIA DE LA SALUT

Tema 10: Economia i Economia de la salut. Concepte d'Economia i d'Economia de la Salut. Els protagonistes de la vida econòmica: les famílies, les empreses, les administracions i les institucions financeres. La producció en salut. Relacions entre l'economia i el sector sanitari. El P.I.B. com indicador de la despesa sanitària. El paper del sector sanitari en l'economia.

Tema 11: El mercat sanitari: la demanda i l'oferta. Els serveis sanitaris com béns econòmics. Les fallades del mercat sanitari: Incertesa, externalitats, asimetries d'informació, monopoli. Respostes institucionals a les fallades de mercat. El paper de l'Estat en els criteris econòmics aplicables en els serveis de salut. Eficàcia, efectivitat, eficiència i equitat. La demanda de salut. Factors de la demanda. Finançament dels serveis de salut. L'oferta sanitària. Factors que determinen l'oferta d'atenció sanitària. El comportament dels proveïdors. Models de retribució de la professió mèdica. Les assegurances de salut públiques i privades.

Tema 12: Avaluació econòmica de programes i serveis sanitaris. Avaluació econòmica dels serveis sanitaris. Fonaments econòmics de l'avaluació. Mesura i valoració de costos i beneficis. L'Anàlisi Cost-Benefici. L'Anàlisi Cost-Utilitat. L'Anàlisi Cost-Efectivitat. Estudis empírics d'avaluació econòmica de programes sanitaris.

4. GESTIÓ DELS SERVEIS DE SALUT

Tema 13: Administració dels serveis de salut. L'administració. Concepte d'administració. Evolució històrica dels models organitzatius. L'administració dels serveis de salut. ...

Tema 14: Planificació sanitària. La planificació. Generalitats i conceptes La planificació com procés. Models i tipus de planificació. ...

Tema 15: Sistemes d'Informació Sanitària. Concepte de S.I.S. Objectius. Dades i informació. Conjunt Mínim Bàsic de Dades (CMBD). Necessitat d'un S.I.S. Usuaris. Valor i cost. Fonts d'informació. ...

Tema 16: La cultura de les organitzacions de salut. Concepte i elements. Com es forma, manté i desenvolupa la cultura organitzacional. Característiques bàsiques i funcions de la cultura organitzacional. Tipus de cultura. Conflicte de paradigmes. ...

Tema 17: Gestió dels Recursos Humans. Importància dels recursos humans en les organitzacions. El canvi en les organitzacions. ...

Tema 18: Treball en Equip. Condicions per al treball en Equip. El Clima organitzacional. Tipus de conflicte. Solució de conflictes. ...

Tema 19: Avaluació i desenvolupament dels Recursos Humans. L'avaluació del desempenyorament. Mètodes i instruments per a avaluar el desempenyorament. Aplicació dels resultats de l'avaluació. ...

5. QUALITAT I SEGURETAT EN L'ATENCIÓ A LA SALUT

Tema 20: Marc conceptual de la qualitat i seguretat del pacient. La qualitat de l'atenció a la salut: Concepte i dimensions de la qualitat assistencial. Enfocaments sistèmics de la qualitat assistencial. El Pla de Qualitat del SNS.

Tema 21: La seguretat del pacient: Un repte del sistema sanitari. El problema dels efectes adversos (EA) relacionats amb l'assistència sanitària.

Tema 22: Magnitud i transcendència del risc assistencial: epidemiologia i estudi individual dels successos adversos. El risc clínic.

Tema 23: Prevenció dels successos adversos. Història natural de la malaltia i nivells de prevenció. Història natural de la malaltia i nivells de prevenció: primària, secundària i terciària. Nivells de gestió i actuacions en seguretat del pacient. Actuacions en macrogestió, mesogestió i clínica. La cultura de la seguretat: prevenció primordial dels successos adversos.

Tema 24: La gestió del risc: Estratègies de seguretat del pacient. Gestió de riscos: Fases, tècniques i eines. Fonts d'identificació del risc: indicadors de seguretat del pacient.

Tema 25: Practiques clíniques segures i alertes de seguretat. El coneixement científic com fonament de la seguretat del pacient. Pràctiques clíniques segures. Indicadors de bones pràctiques. Condicions per a la pràctica clínica segura.

Tema 26: La comunicació del risc: compartint decisions amb els/as pacients. Un nou perfil d'usuaris/es del sistema sanitari del segle XXI. L'atenció centrada en el pacient. La comunicació amb el pacient.

Tema 27: Gestió de riscos sanitaris no assistencials. Concepte. Riscos estructurals, professionals i institucionals. Plans de catàstrofes externes i internes. Gestió de riscos estructurals.

Tema 28: Mitjans de comunicació i informació sobre riscos assistencials. Introducció al periodisme científic. Informació sanitària. Canals d'informació.

6. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES DE SUPORT AL PROGRAMA TEÒRIC (en gran grup)

UNITAT TEMÀTICA 1: SISTEMES ECONÒMICS I SOCIALS
Exercici sobre la salut en el món i la globalització (relacionat amb el Tema 5).

UNITAT TEMÀTICA 2: POLÍTICA SOCIAL I MODELS SANITARIS
Visualització d'almenys dos documentals i/o pe\l.lícules, amb elaboració d'assajos que continguen les reflexions del grup d'estudiants.

UNITAT TEMÀTICA 3: ECONOMIA DE LA SALUT
Resolució d'exercicis sobre economia de la salut, amb elaboració i discussió de quadres i figures.

7. PROGRAMA DE PRÀCTIQUES EN AULA (modalitat P)

Per a reforçar el contingut impartit en les Unitats Temàtiques 4 i 5 es proposa la realització d'exercicis pràctics de treball de grup i activitats complementàries perquè les i els estudiants adquirisquen competències i exerciten habilitats i destreses que els van a resultar d'utilitat quan s'incorporen als Centres de pràctiques.

Es proposa com exercicis els següents, a triar, en funció de la motivació de l'alumnat.

UNITAT TEMÀTICA 4: GESTIÓ DELS SERVEIS DE SALUT
Exercici examina les teves qualitats personals i elabora el teu currículum.

UNITAT TEMÀTICA 5: QUALITAT I SEGURETAT EN L'ATENCIÓ A LA SALUT
- Exercicis pràctics sobre l'anàlisi d'una reclamació, el cas de la sobredosi.
- Exercici sobre l'error: el cridat cas de les infermeres de Denver.

Exercici de seguiment d'informació periodística.

8. ACTIVITAT COMPLEMENTÀRIES I TRANSVERSALS AMB LES ASSIGNATURES TEÒRIQUES DEL QUADRIMESTRE

Per a explicar amb major profunditat tot el relacionat amb la qualitat i la seguretat del pacient es proposa crear com activitat complementària i de manera conjunta amb les assignatures abans esmentades la «Setmana de la cultura de seguretat i les bones pràctiques».

D'altra banda, es proposa l'organització de dues taules rodones:

a) Sistemes de notificació i registre d'efectes adversos.

Es convidarà a persones que intervindran des de diferents perspectives i escenaris:
- Un Hospital Universitari de Referència.
- Sistema de Notificació i Registre implantat.
- Sistemes de Notificació i Registre de la Comunitat Autònoma.

b) L'estratègia de Seguretat del Pacient: Pràctica clínica segura.

Es convidarà a persones que intervindran des de diferents perspectives i escenaris:
- Ús segur del medicament.
- Seguretat del pacient i cures d'infermeria.
- Prevenció de les infeccions nosocomials.
- Seguretat en ginecologia i obstetrícia.
- Seguretat del pacient pediàtric.
- Seguretat del pacient en atenció primària.
- Seguretat del pacient en l'àrea mèdica.
- Seguretat del pacient i laboratori.
- Seguretat des de la perspectiva del pacient.

9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I TRANSVERSALS AMB LES ASSIGNATURES DE LA MATÈRIA «PRÁCTIQUES INTEGRADES EN L'ÀREA/DEPARTAMENT DE SALUT»

A continuació s'esmenten, a títol informatiu, algunes d'aquestes activitats:

- Introducció a les pràctiques d'Infermeria.
Activitats relacionades amb: L'organització del sistema sanitari en el Comunitat Valenciana i la *Consellería de Sanitat. El mapa sanitari: els Departaments i les Zones de Salut. Els recursos sanitaris en Departament de Salut i els seus nivells d'organització funcionament, serveis que presten i persones que atenen. L'Atenció Primària de Salut, l'Atenció Especialitzada i la Salut Pública.

- Practicum I, II, III i IV.
Activitats relacionades amb els sistemes d'informació sanitària i els exercicis d'indicadors de gestió i qualitat i seguretat del pacient. Aquestes activitats es realitzaran en les Institucions d'atenció primària, atenció hospitalària i salut pública.

- Actituds i clima organitzacional.
Al finalitzar cadascun dels Practicum es proposen activitats relacionades amb la cultura i el clima organitzacional. L'alumnat emplenarà l'enquesta d'actituds i l'enquesta d'avaluació del clima organitzacional per a mesurar el grau de motivació/desmotivació en el treball.

- Formació continuada.
Activitats relacionades amb la formació continuada que es realitzaran durant l'estada en cadascuna de les institucions sanitàries on es realitzen les pràctiques.

- Qualitat en l'atenció a la salut i seguretat del pacient.
Activitats que consistiran en el maneig de les guies clíniques adequades a cada servei, aplicant els criteris de bones pràctiques i responent el qüestionari de percepció sobre la higiene de mans destinat als professionals sanitaris, elaborat per l'OMS.

- Emergències i catàstrofes.
Activitats relacionades amb les emergències i catàstrofes que es realitzaran en forma de simulacre amb les institucions co\l.laboradores. Això guarda estreta relació amb l'assignatura «Infermeria en urgències extrahospitalàries, emergències i catàstrofes».

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	57,50	100
Pràctiques en aula	8,00	100
Tutories reglades	2,00	100
Elaboració de treballs en grup	5,00	0
Elaboració de treballs individuals	5,00	0
Estudi i treball autònom	10,00	0
Lectures de material complementari	5,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	5,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Resolució de casos pràctics	5,00	0
TOTAL	**112,50**	

METODOLOGIA DOCENT

A) Activitats presencials (60%)

A.1 Clases teòric-pràctiques

Classes magistrals participatives, amb suport de mitjans audiovisuals en les quals es treballaran els continguts de l'assignatura, es formularan preguntes que es debatran en l'aula.

A.2 Treball de grup

Elaboració de treballs en petit grup (5 o 6 estudiants) sobre continguts del programa amb exposició final oral al gran grup o lliurament del treball realitzat.

A.3 Tutories

Període formatiu realitzat pel professor l'alumnat per a revisar i discutir materials i temes de les classes i consultar dubtes.

A.4 Avaluació

Proves escrites per a la valoració dels continguts teòric-pràctics, i presentació de treballs individuals i en grup.

A.5 Activitats complementàries

Altres possibles activitats formatives relacionades amb el mòdul: conferències, tallers, vídeo-fòrum, visites, etc.

B) Activitas no presencials (40%)

Estudi i treball autònom
--- Estudi i preparació dels continguts. par
--- Elaboració de tasques i treballs individuals i de grup. par
--- Estudi i preparació de proves orals i/o escrites.

L'Aula virtual s'utilitzarà com mitjà de comunicació entre el professorat i l'alumnat, així com per a l'intercanvi de documents i materials de suport a la docència d'ús privatiu per a l'assignatura.

Així mateix, l'alumnat disposa del següent portal d'Internet http://salpub.uv.es on disposarà de documents i materials de suport a la docència de caràcter públic, retallades de periòdics, audiovisuals, normatives estatals i autonòmiques, enllaços a portals d'interès per a l'assignatura, etc.

Materials

L'alumnat disposarà dels següents materials:

a) Guia acadèmica.
En ella s'especifiquen les competències, els objectius generals, i específics les unitats temàtiques amb la descripció del contingut, la relació de temes i els continguts, la bibliogràfica específica per unitat, la bibliografia complementària, la metodologia de classe, i l'avaluació de l'assignatura.

b) Dossier de materials.
S'utilitza com eina d'estudi i aplicació dels conceptes i teoria sobre la temàtica de l'assignatura, es facilitessin les guies expositives i les lectures seleccionades com text de suport.

c) Quadern de Pràctiques de Gestió I Administració dels Serveis de Salut.
Document concebut com una guia on es detallen els objectius i competències que es pretén cobrir, les activitats i exercicis interactius individuals i grupals, les eines per a la seva execució, així com el calendari i pla de treball a realitzar durant el període de pràctiques de l'assignatura.

d) Material audiovisual.
La malaltia i els serveis sanitaris són una part important de la vida i com a tal apareixen reflectits en moltes pel.lícules. En ocasions, es tracta d'una referència sense importància en l'argument i en unes altres és la trama central del mateix. Veure, escoltar i parlar sobre algunes pel.lícules pot ser una estratègia pertinent en l'ensenyament de la infermeria ja que permet tenir una visió global de situacions i punts de vista diferents, permet la interactivitat, afavoreix la discussió i l'intercanvi d'idees i, en definitiva, poden contribuir que l'aprenentatge sigui participatiu i divertit. Es facilitarà a l'alumnat un llistat de pel.lícules per a triar.

e) Portal d'Internet de la matèria i Aula Virtual.
S'utilitzarà per a dipositar el material de suport de l'assignatura i com mitjà de comunicació entre el professorat i l'alumnat.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'adquisició de les competències per part de l'alumnat es realitzarà combinant diferents tipus d'informacions, vinculades a les diferents activitats que les/us estudiantes desenvoluparan en l'assignatura. Els procediments d'avaluació seran:

A) L'avaluació inicial o diagnòstica correspon al procés previ a l'inici de qualsevol fase d'aprenentatge. Mitjançant una prova objectiva es pretenen conèixer els coneixements previs de l'alumnat.

B) L'avaluació formativa es realitza al llarg del procés d'ensenyament/aprenentatge mitjançant l'observació i valoració objectiva del treball cooperatiu. S'avaluarà l'assistència, actitud, participació en classe, en les taules rodones, vÍdeo-fòrum, etc (10% de la puntuació) i el treball de grup realitzat en les pràctiques (40% de la puntuació).

C) L'avaluació sumativa s'obté de la realització d'un examen mitjançant prova escrita (50% de la puntuació) amb preguntes tipus test i també amb alguna pregunta de desenvolupament.

Les competències i objectius relacionats amb les activitats complementàries i transversals realitzades en les assignatures de la matèria pràctiques integrades en l'Àrea/Departament de Salut, s'avaluaran en cada Practicum (I, II, III i IV).

REFERÈNCIES

Bàsiques

- UNIDAD TEMÁTICA 1: SISTEMAS ECONÓMICOS Y SOCIALES

1. Arregi Aranburu, J. (2005). Dos modelos de estado: la historia y la norma. Madrid: Instituto Nacional de Administración Pública.
2. Beck, U.(2008). ¿Qué es la globalización?: falacias del globalismo, respuestas a la globalización. Barcelona: Editorial Paidós.
3. Beck, U.(2005). Presente y Futuro del Estado de Bienestar: El Debate Europeo.s/l: Mino y Dávila.
4. Galbraith J K:(1996). Una sociedad mejor.Barcelona: Crítica-Grijalbo-Mondadori.
5. Held, D.(2008). Modelos de democracia. Madrid: Alianza Editorial SA.
6. Muñoz de Bustillo Llorente, R (coord.). (2007). El Estado de bienestar en el cambio de siglo.Madrid: Alianza Editorial SA.
7. Navarro, V. (2002). Bienestar insuficiente, democracia incompleta. Barcelona: Anagrama.
8. Rojas, M. (2008). Reinventar el Estado del bienestar. La experiencia de Suecia.Madrid: Gota a Gota.
9. Tamames, R. (2009). Para salir de la crisis global: análisis y soluciones: propuestas para España y Latinoamérica. Madrid. EDAF.
10. VVAA. (2005). Globalización y salud. Madrid: Federación de Asociaciones para la Defensa de la Salud Pública.
11. Vidal Villa J M, Martínez Peinado J.(1990). Estructura económica y sistema capitalista mundial.Madrid: Pirámide.

- UNIDAD TEMÁTICA 2: POLÍTICA SOCIAL Y MODELOS SANITARIOS

1. Herrera Gómez M, Castón Boyer P. (2003). Las políticas sociales en las sociedades complejas.Barcelona: Ariel.

2. Montagut T.(2008). Política social. Barcelona: Ariel.

3. Ortiz I. (2007). Estrategias Nacionales de Desarrollo. Guías de orientación de Políticas Públicas. Política Social. Nueva York. Departamento de Asuntos Económicos y Sociales. ONU.

4. Marset Campos P, Sánchez Moreno A, Sáez Gómez JM.(2003). Salud y Sociedad. En: Mazarrasa, et al: Salud Pública y Enfermería Comunitaria, 3 vol. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana, 2ª ed.

5. Picasso Repullo JR, Iñesta García A. (2006). Sistemas y servicios sanitarios. Madrid: Díaz de Santos.

6. OMS. (1999). Salud 21. Salud para todos en el siglo XXI.Copenhague: OMS, Oficina Regional Europea y Madrid: Ministerio de Sanidad y Consumo, Secretaría General Técnica.

7. OMS. (2008). Informe sobre la salud en el mundo 2008. La atención primaria de salud: Más necesaria que nunca. OMS.

8. OMS. (2010). Informe sobre la salud en el mundo 2010. Financiación de los sistemas de salud: el camino hacia la cobertura universal.OMS.

9. Menéndez EL. (1992). Salud Pública: Sector estatal, ciencia aplicada o ideología de lo posible in: OPS. La crisis de la salud pública: reflexiones para el debate. Publicación Científica Nº 540. Washington: OPS/OMS.

- UNIDAD TEMÁTICA 3: ECONOMÍA DE LA SALUD

1. Galbraith J K. (1994). Un viaje por la economía de nuestro tiempo.Barcelona: Ariel.

2. Gimeno JA, Rubio S, Tamayo P.(2006). Economía de la salud: Instrumentos.Madrid: Díaz de Santos.

3. López i Casasnovas G, Ortún Rubio V. (1998). Economía y salud: fundamentos y políticas. Madrid: Encuentro.

4. Martín Martín JJ, Cabases Hita JM. (2003). Introducción a la economía de la salud. En: Mazarrasa, et al.Salud Pública y Enfermería Comunitaria. 3 vol. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana. 2ª ed.

- UNIDAD TEMÁTICA 4: GESTIÓN DE LOS SERVICIOS DE SALUD

1. Blanco Restrepo JH, José María Maya Mejía JM(s/a).Administración de servicios de salud 2006. Corporación para Investigaciones Biológicas.

2. Friedman, J.(2007). Planificación. Madrid: Ministerio de Administraciones Públicas (MAP).

3. Knox E G. (1981). La epidemiología en la planificación de la atención a la salud.México D.F.: Siglo XXI.

4. Marriner Tomey A. (2009). Guía de Gestión y Dirección de Enfermería. Barcelona: Elservier/Mosby.

5. Pineault R, Daveluy C:(1994). La planificación sanitaria. Conceptos, métodos y estrategias.Barcelona: Masson.

6. Instituto de Información Sanitaria. (2010). Sistema de Información Sanitaria del Sistema Nacional de Salud.Madrid: Ministerio de Sanidad y Política Social.

7. Davini M C et al. (2002). Capacitación del personal de los servicios de salud. Serie observatorio de recursos humanos de salud. No. 3. Quito: OPS OMS.

8. Roschke, M.A., (Ed.) ,(2006). Evaluación en procesos de educación permanente y capacitación es salud. Experiencias y lecciones.Washington D.C.: OPS-OMS.

9. Sabater Rodríguez G., Pastor Vicente S. (2003). Introducción a la planificación y programación saniaria. En: Mazarrasa, et al. Salud Pública y Enfermería Comunitaria. 3 vol. Madrid: McGraw-

Hill/Interamericana.2ª ed.

- UNIDAD TEMÁTICA 5: CALIDAD Y SEGURIDAD EN LA ATENCIÓN A LA SALUD

1. Agencia de Calidad del Sistema Nacional de Salud.(2005). Estrategia en Seguridad de PacienteMadrid: Secretaría General de Sanidad, Ministerio de Sanidad y Consumo.
2. Agencia de Calidad del Sistema Nacional de Salud.(2006). Plan de Calidad para el Sistema Nacional de SaludMadrid: Secretaría General de Sanidad, Ministerio de Sanidad y Consumo.
3. Agencia de Calidad del Sistema Nacional de Salud.(2006). Sistemas de registro y notificación de incidentes y eventos adversos.Madrid: Secretaría General de Sanidad, Ministerio de Sanidad y Consumo.
4. Alianza Mundial para la Seguridad del Paciente.(2006). Reto Mundial en pro de la seguridad del paciente 2005-2006. Una atención limpia es una atención más segura.Madrid: Centro de Publicaciones, Ministerio de Sanidad y Consumo.
5. Antequera Vinagre JM.(2006). Derecho sanitario y sociedad.Madrid: Díaz de Santos.
6. Aranaz y cols. (2008). Gestión sanitaria. Calidad y seguridad de los pacientes. Madrid, Díaz de Santos.
7. Ayuso Murillo D, Grande Sellera RF.(2006). La gestión de enfermería y los servicios generales en las organizaciones sanitarias. Madrid: Díaz de Santos.
8. Elías C. (2008). Fundamentos de periodismo científico y divulgación mediática.Madrid. Alianza Editorial.
9. Ferrando Sánchez M, Granero Sancho J.(2005). Calidad total: modelo EFQM de excelencia.España: Taxusy FC. Editorial.

Complementàries

- 1. Aranaz JM.Experiencias nacionales e internacionales en la gestión de riesgos: pasado, presente y futuro. En: Aranaz Andrés JM, Vitaller Burillo J (ed).(2004). De las complicaciones y efectos adversos a la gestión de los riesgos de la asistencia sanitaria.Valencia: Escuela Valenciana de Estudios de la Salud.
2. Donabedian A. (1984). La calidad de la atención médica. Definición y métodos de evaluación. México D.F.: La Prensa Médica Mexicana.
3. VV.AA.(2009). Informe Plan de Calidad para el Sistema Nacional de Salud 2006-2010. Balance de actividades y acciones previstas. Madrid: Ministerio de Sanidad y Política Social.
4. Chiara M, De Almeida CM.(2008). Gestión Local en Salud: Conceptos y Experiencias. Prometeo Libros SA.
5. Malagón-Londoño G, Galán Morera R, Pontón Laverde, G. (2006). Garantía de calidad en salud. Bogotá: Ed. Médica Panamericana.
6. Malagón-Londoño G, Galán Morera R, Pontón Laverde, G. (2003). Auditoría En Salud. Bogotá. Ed. Médica Panamericana.
7. Alejandro Medina Giopp. (2005). Gestión por procesos y creación de valor público: un enfoque analítico. INTEC.
8. Méjica García J, Díez Rodríguez JR. (2006). Estatuto del Paciente a través de la nueva legislación sanitaria estatal. Madrid: Civitas.
9. Elvira Peña L.(2011). Seguridad del paciente y gestión de riesgos sanitarios en salud mental. Dirección General de Asistencia Sanitaria Servicio Extremeño de Salud.

-

PORTALES Y PÁGINAS DE INTERNET DE INTERÉS PARA LA ASIGNATURA

Organismos públicos relacionados con la Salud Pública

1 Instituciones públicas de ámbito internacional
- Naciones Unidas.http://www.un.org/spanish/
- Organización Mundial de la Salud. http://www.who.int/es
- Organización Panamericana de la Salud.http://www.paho.org/default_spa.htm
- Organización Internacional del Trabajo. http://www.oit.org/public/spanish/index.htm
- Agencia Europea para la Seguridad y la Salud en el Trabajo. http://es.osha.eu.int/
- Centros para el Control y la Prevención de Enfermedades (CDC).http://www.cdc.gov/spanish/ niosh/
- Instituto Nacional de Salud y Seguridad Ocupacional.http://www.cdc.gov/spanish/niosh
- Comisión Europea. Salud Pública.http://europa.eu.int/comm/health/index_es.htm
- Observatorio Europeo de Sistemas y Políticas Sanitarias http://www.euro.who.int/en/home/projects/observatory

-

2 Instituciones públicas de ámbito nacional

- Ministerio de Sanidad y Política Social. http://www.msps.es/
- Agencia de Calidad del SNS (Falta)
- Instituto de Salud Carlos III. http://www.isciii.es
- Instituto Nacional de Gestión Sanitaria (INGESA) --Antiguo Instituto Nacional de la Salud (INSALUD)--. http://www.ingesa.msc.es
- Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS).http://www.seg-social.es
- Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.http://www.mtas.es
- Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo. http://www.mtas.es/inshtyhttp://internet.mtas.es/Insht/psier/e_tar.htm

- 3 Instituciones públicas de ámbito autonómico

- Generalitat Valenciana. http://www.gva.es
- Consellería de Sanidad y Consumo. http://www.san.gva.es
- Dirección General de Salud Pública. http://dgsp.san.gva.es/DgspWeb

-

4 Legislación

- Boletín Oficial del Estado (BOE). http://www.boe.es
- Diario Oficial de la Generalitat Valenciana.http://www.pre.gva.es/dogvweb/cindex.htm
- Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. http://www.mtas.es/insht/legislation/index.htm